

JULKINEN HALLINTO

Hyvä hallintotapa

Valtionhallinnon järjestelmä

	ERITYISHALLINTO	YLEISHALLINTO
Ylikansallinen hallinto	EU:n toimielimet	Kansainväliset järjestöt, esim. YK
Keskushallinto	Valtioneuvosto Eduskunta Tasavallan presidentti	Ministeriöt (esim. Opetusministeriö) Keskusvirastot (esim. Opetushallitus) Keskushallinnon virastot ja laitokset (esim. Valtiokonttori)
Aluehallinto	Aluehallintovirastot Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset	Valtion aluehallinto (esim. peruspalvelut, poliisi, pelastustoimi, luvat)
Paikallishallinto	Poliisi, syyttäjä, ulosottotoimi, maistraatti	Valtion paikallishallinto (esim. Verotoimisto)

Hyvinvointialueet terveydenhuollossa 21 kpl

3. Mitkä asiat Suomessa kuuluvat

a) keskushallinnolle

- lakien säätäminen
- valtion talouspolitiikka
- maanpuolustus
- ulkopolitiikka
- oikeuslaitos
- sisäinen turvallisuus
- EU-politiikka
- koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnalliset periaatteet

3. b) paikallishallinnolle?

julkisten palveluiden käytännön toteuttaminen

- **kirjasto- ja kulttuuripalvelut**
- **urheilu- ja virkistystoimi**
- **nuorisotilat**
- **kunnallinen infrastruktuuri (vesi ja viemäröinti, tieverkosto)**
- **kaavoitus**
- **rakennustarkastus**

1. Mitä piirteitä hyvään hallintoon kuuluu?

- avoimuus ja asiakirjojen julkisuus
- esteellisyyismääräykset:
  - Viranomaisen ei saa osallistua sellaisen asian käsittelyyn, joka voi tuottaa hänelle tai hänen lähisukulaisilleen hyötyä tai jota hän ei pysty käsittelemään puolueettomasti = jääviys!
- yhdenvertaisuuden kunnioitus
  - kansalaisia tulee kohdella tasapuolisesti
- asiakkaiden oikeuksien kunnioitus
- palvelualltius ja ihmisten neuvonta
- muutoksenhakuoikeus viranomaisten päätöksiin

OIKEUSVALTIO?

Oikeusvaltio = kansalaisella on laaja oikeusturva

Oikeusturva = lain ja oikeusjärjestelmän kansalaiselle antamaa oikeussuojaa

- **laillisuus**
- **julkisen vallan noudatettava lakia**
- **avoimuus (läpinäkyvyys)**
- **mahdollisuus valittaa viranomaisen päätöksestä ja hakea muutosta**
- **yhdenvertaisuus**
- **tasa-arvo**
- **Oikeusturva toimii sekä Suomen että Euroopan unionin tasolla!**

2. Mitä eroa on seuraavilla käsitteillä?

a) hallintolaki – **hallintoasia**

- Hallintolaki määrittelee hallinnon periaatteet, kuten ihmisten kohtelemisen yhdenvertaisina.
- **Hallintoasia on viranomaisen käsittelemä yksittäinen asia, esimerkiksi rakennusluvan myöntäminen.**

2. Mitä eroa on seuraavilla käsitteillä?

b) yhdenvertaisuusperiaate – jääviys

- Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan viranomaisten tulee käsitellä ihmisten asioita tasapuolisesti.
- Jääviys eli esteellisyys tarkoittaa sitä, ettei viranomainen voi käsitellä asiaa, jonka käsittely voi tuottaa hänelle tai hänen lähisukulaisilleen hyötyä tai jota hän ei pysty käsittelemään puolueettomasti.

2. Mitä eroa on seuraavilla käsitteillä?

c) oikaisuvaatimus – kantelu

- Oikaisuvaatimus on ihmisen oikeus hakea muutosta viranomaisen päätökseen.
- **Kantelu on viranomaisen päätöksestä tai laiminlyönnistä tehtävä valitus.**

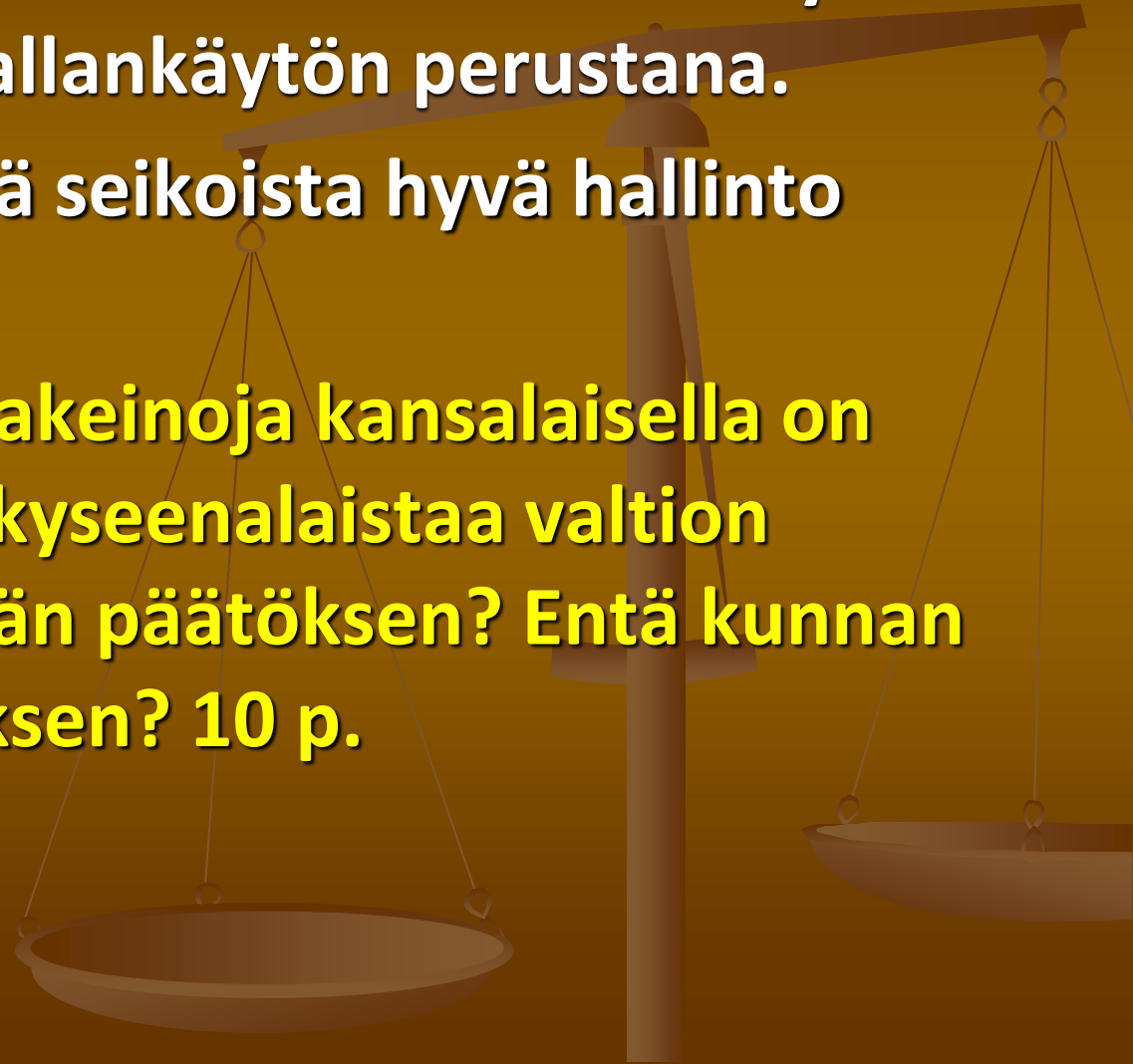
3. Miten asiakkaiden näkökulma on otettu huomioon hallintolaissa?

- **Asia tulee käsitellä mahdollisimman nopeasti.**
- Käsittely on tehtävä viranomaisten antamassa ajassa ja asiakkaalla on oikeus saada tietoa asian käsittelystä.
- **Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan viranomaisten tulee käsitellä ihmisten asioita tasapuolisesti.**
- Viranomaisten tulee toimia puolueettomasti ja jäädä tarvittaessa itsensä asian käsittelyssä.
- **Viranomaisilla tulee olla riittävät tiedot, jotta hän voi ratkaista asian.**
- Päätökseen tulee liittää tieto valitusmahdollisuudesta.
- **Viranomaisen tulee neuvoa asiakirjojen, myös valituksen, tekemisessä.**
- Viranomaisten tulee tiedottaa ihmisiä, joita päätöksen voidaan olettaa koskevan. Tarvittaessa heille tulee antaa mahdollisuus ilmaista mielipiteensä hallintoasiasta.
- **Viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.**

YO K2022: Hyvä hallinto ja kansalaisen oikeusturva 20 p.

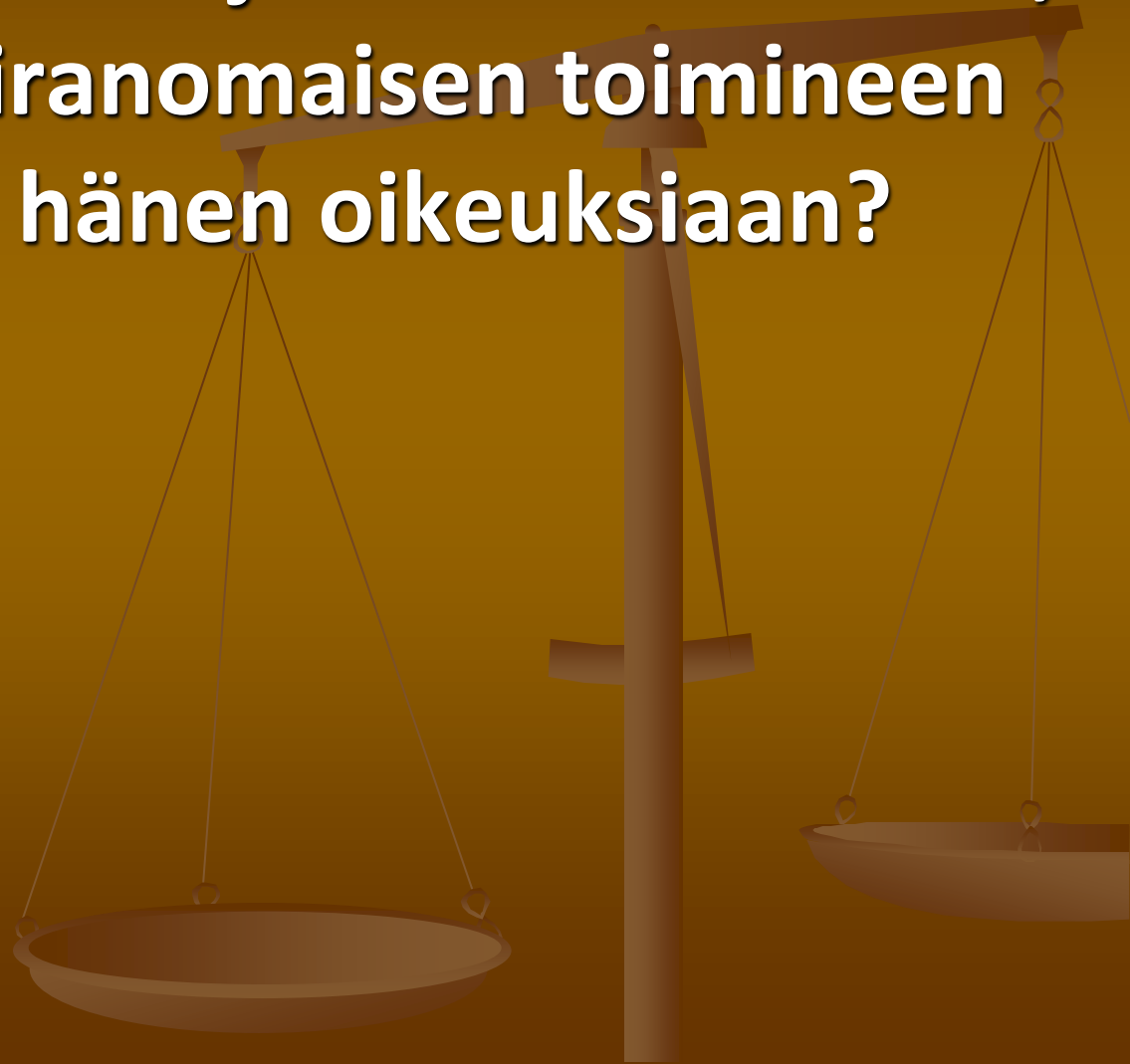
Suomen perustuslaki sisältää vaatimuksen hyvästä hallinnosta julkisen vallankäytön perustana.

- 5.1 Tarkastele, mistä seikoista hyvä hallinto muodostuu. 10 p.
- 5.2 Mitä oikeusturvakeinoja kansalaisella on hänen halutessaan kyseenalaistaa valtion virkamiehen tekemän päätöksen? Entä kunnan virkamiehen päätöksen? 10 p.

YO K2009: Kansalaisen oikeusturvakeinot

Mitä oikeusturvakeinoja kansalaisella on, kun hän katsoo viranomaisen toimineen väärin tai vastoin hänen oikeuksiaan?

5.2 Mitä oikeusturvakeinoja kansalaisella on hänen halutessaan kyseenalaistaa valtion virkamiehen tekemän päätöksen? Entä kunnan virkamiehen päätöksen? 10 p.

Kansalaisen oikeusturvakeinot:

- 1. oikaisuvaatimus**
  - 2. valitukset: hallinto- tai kunnallisvalitus**
  - 3. kantelu**
- **Valitusviranomaiset:**
    - **Hallinto-oikeudet, mahdollisesti KHO.**
    - **Oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies.**
    - **Mahdollisuus valittaa tietyin edellytyksin EY-tuomioistuimeen ja EU-oikeusasiamiehelle.**

5.2 Mitä oikeusturvakeinoja kansalaisella on hänen halutessaan kyseenalaistaa valtion virkamiehen tekemän päätöksen? Entä kunnan virkamiehen päätöksen? 10 p.

1. Oikaisuvaatimus

- **ensimmäinen päätöksen muuttamiseen liittyvä toimi**
  - **30 päivän kuluessa** (viranomaisen päätöksen saapumisesta)
  - **pitää yksilöidä tarkasti** (mihin päätökseen haetaan oikaisua ja millä perustein)
- **Oikaisuvaatimuksen jälkeen** (voi valittaa oikaisuvaatimuksen kielteisestä päätöksestä)

5.2 Mitä oikeusturvakeinoja kansalaisella on hänen halutessaan kyseenalaistaa valtion virkamiehen tekemän päätöksen? Entä kunnan virkamiehen päätöksen? 10 p.

2. Hallinto- tai kunnallisvalitus:

- Valtion tai kunnallisen viranomaisen päätöksestä tehtävää valitusta
- **Kunnallisvalituksen saa tehdä asianosaisten lisäksi jokainen kuntalainen.**
  - **Voidaan valvoa kunnan toiminnan laillisuutta.**
- **Hallintovalituksen voi tehdä vain asianomainen.**
- **Valitusviranomaisia ovat: hallinto-oikeudet, verotusasioissa verotuksen oikaisulautakunta ja mahdollisesti korkein hallinto-oikeus.**

5.2 Mitä oikeusturvakeinoja kansalaisella on hänen halutessaan kyseenalaistaa valtion virkamiehen tekemän päätöksen? Entä kunnan virkamiehen päätöksen? 10 p.

3. Kantelu:

- **Kantelun voi tehdä kuka tahansa.**
- **Jos katsoo virkamiesten toimineen väärin tai tehneen väärän päätöksen.**
- **Viranomaisten toiminnasta, perustuslain vastaisuudesta tai yhdenvertaisuusperiaatteen loukkauksista voi valittaa oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle.**
- **Kansalaisilla on mahdollisuus valittaa komissioon ja EY-tuomioistuimeen kotimaan ja unionin viranomaisten toiminnasta.**